

Dezyderat branży komunalnej

Branże gospodarki odpadami, wodno-ściekowa oraz ciepłownicza stoją przed barierami rozwojowymi a nawet zagrożeniem dalszego funkcjonowania. Jest to wynik nie tylko aktualnej sytuacji ekonomicznej, ale działań oraz zaniechań legislacyjnych i administracyjnych, które regulują funkcjonowanie tych branż, bezpośrednio wpływając na ich kondycję finansową. Te same działania i zaniechania przyczyniają się także do wzrostu patologii i zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

W ocenie organizacji samorządu terytorialnego oraz izb gospodarczych zrzeszających podmioty funkcjonujące w branży gospodarki komunalnej konieczne są pilne działania zmierzające do wdrożenia następujących rozwiązań i regulacji ustawowych.

1. Rozszerzona odpowiedzialność producenta (ROP)

Wprowadzenie Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta powinno nastąpić jednocześnie z wdrożeniem systemu kaucyjnego. Konieczne jest bowiem zasilenie systemu gospodarki odpadami (SGO) strumieniem pieniądza, pochodzącym od producentów i wprowadzających do obrotu, w myśl zasady, że zanieczyszczający płaci. Bez ROP system kaucyjny doprowadzi do drenażu finansowego SGO, co spowoduje konieczność dalszego podnoszenia tzw. opłaty śmieciowej dla mieszkańców. Polska nadal nie wdrożyła nowej dyrektywy w zakresie ROP.

2. Polityka taryfowa

Regulator funkcjonujący w branży wod-kan (Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie) kształtuje politykę taryfową w oparciu o przesłanki polityczne, w oderwaniu od realiów ekonomicznych. Destabilizuje to funkcjonowanie branży, hamując inwestycje a nawet zagrażając bieżącemu funkcjonowaniu przedsiębiorstw.

Konieczny jest powrót do wcześniejszego modelu polityki taryfowej, która pozostawała w kompetencji gminy. Alternatywą jest pozostawienie regulatora, ale w zmienionym, odpolitycznionym kształcie (np. na wzór Urzędu Regulacji Energetyki) i/lub zmiana kompetencji Wód Polskich z instytucji akceptującej na opiniującą wnioski taryfowe.

3. Gwarancje stabilizacji ekonomicznej dla branży ciepłowniczej

Sektor Ciepłownictwa Systemowego w Polsce zaopatruje w ciepło systemowe ok. 50% gospodarstw domowych. Kryzys energetyczny i upolitycznienie taryf prowadzi na skraj bankructwa branżę ciepłowniczą, która od lat wykazuje rentowność ujemną. Konieczne jest przyjęcie rozwiązań legislacyjnych, które zapewnią bezpieczeństwo dostaw ciepła systemowego dla gospodarstw domowych i gwarancję stabilnej rentowności działalności operacyjnej dla około 400 przedsiębiorstw tej branży.

4. Przyspieszenie i standaryzacja wydawania decyzji administracyjnych na etapie inwestowania i eksploatacji instalacji w gospodarce odpadami.

Proces inwestycyjny w gospodarce odpadami trwa średnio 3-5 lat. Najdłuższym elementem tego okresu jest uzyskiwanie decyzji administracyjnych. Poczynając od decyzji środowiskowej poprzez pozwolenie na budowę aż do uzyskania pozwolenia zintegrowanego lub decyzji sektorowej. Wydłużanie tego procesu skutkuje stratami finansowymi oraz niepewnością inwestowania.

5. Odzysk energii z odpadów powinien być priorytetem państwa.

Należy zwrócić uwagę na jego strategiczne znaczenie dla branży odpadowej i ciepłowniczej oraz dla obniżenia kosztów i dywersyfikacji źródeł energii.

1) W Polsce brakuje mocy przerobowych dla legalnego zagospodarowania frakcji odpadowych, które nie nadają się do recyklingu i składowania. Jest to wynik z niedostatecznej ilości instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych (ITPOK) oraz spalarni odpadów niebezpiecznych. Skutkiem tego są relatywnie wysokie koszty zagospodarowania tych frakcji odpadowych a przede wszystkim tworzenie pola dla rozrastania się patologii polegającej na porzucaniu odpadów czy ich nielegalnego składowania. Według dostępnych danych koszty usunięcia i utylizacji 1,6 mln Mg odpadów niebezpiecznych tylko ze zdiagnozowanych

nielegalnych miejsc przekroczyły już dawno 16 mld zł. Ilość zagospodarowywanej niezgodnie z prawem lub porzucanej frakcji energetycznej odpadów komunalnych w każdym roku jest znacznie większa.

Utylizacja porzuconych odpadów nie zlikwiduje problemu i przyczyn patologii, określanej jako mafia śmieciowa. Konieczne jest dalsze wsparcie inwestycji ITPOK i spalarni odpadów niebezpiecznych ze środków publicznych. Dotychczasowy jej poziom może jednak okazać się niewystarczający. Wynika to z radykalnego wzrostu kosztów realizacji tego typu inwestycji.

- 2) Potencjał powstającej w kraju frakcji kalorycznej odpadów komunalnych to około 10% potrzeb paliwowych produkcji ciepła systemowego. Odpady komunalne i osady ściekowe to jedyne paliwo, którego nie potrzebujemy importować. Ich wykorzystanie energetyczne pozwala na uzyskanie efektu synergii w jednoczesnym obniżeniu kosztów i wpływu na środowisko gospodarki odpadami i produkcji ciepła. Należy wskazać, że w wielu krajach UE ten sposób zagospodarowania odpadów nie nadających się do recyklingu ma udział 35 – 40%.
- 3) Gospodarka komunalna to – oprócz aspektu środowiskowego – praca dla kilkuset tysięcy osób i podstawowe usługi bytowe dla wszystkich Polaków. Ich jakość i cena zależą od wielu lokalnych czynników, w tym kosztów energii. Wskazane jest większe wsparcie lepszemu wykorzystaniu lokalnych potencjałów i możliwości uzyskania tańszej energii, dywersyfikacji jej źródeł i dążenia do samowystarczalności energetycznej.
- 4) Niezbędna jest ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna finansowana ze środków publicznych, która wskazywałaby na korzyści społeczne i środowiskowe funkcjonowania instalacji odzysku energii z odpadów (ITPOK i biogazownie komunalne). Z uwagi na strategiczny charakter transformacji energetycznej konieczna jest kampania o adekwatnym szerokim zasięgu. Punktem odniesienia (pod względem zasięgu i skali) powinna tu być prowadzona kampania dotycząca rozwoju energetyki jądrowej.

Brak edukacji ekologicznej, nieprawdziwe informacje, plotki i fake newsy są podłożem protestów społecznych, w których aktywna jest zazwyczaj niewielka grupa przeciwników. Ich przekaz przyjmowany jest jednak przez część lokalnej społeczności jako jedyne prawdziwe źródło wiedzy. Oddziaływanie przeciwników odzysku energii z odpadów skutecznie hamuje lub nawet uniemożliwia realizację tych potrzebnych inwestycji.

6. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Najistotniejszy akt prawny regulujący funkcjonowanie branży gospodarki odpadami był wielokrotnie nowelizowany. Jego aktualny kształt jest nieprzejrzysty, stanowi jaskrawy przykład przeregulowania prawa, budzi liczne wątpliwości interpretacyjne. Konieczne jest napisanie i przyjęcie nowej ustawy.

7. Dialog z organizacjami branży komunalnej

Izby branżowe mają najlepszą wiedzę zarówno w zakresie potrzebnych rozwiązań prawnych, jak i ich skutecznej egzekucji. Potrzeba partnerskiego dialogu istnieje zarówno na etapie tworzenia aktów prawa, jak i ich wdrażania oraz rozwiązywania istotnych problemów rynku. Celem jest wspólne wypracowanie rozwiązań dla funkcjonowania i rozwoju branży.

8. Równość podmiotów

W gospodarce komunalnej funkcjonują zarówno przedsiębiorstwa będące w posiadaniu samorządu, jak i podmioty prywatne. Wykonują te same zadania i powinny mieć analogiczne możliwości dostępu do rynku i warunki uzyskania wsparcia swych inwestycji ze środków publicznych.